

Аліпій (Хотовицький)
архієпископ Вінницький і Брацлавський

Архієпископ Аліпій (Хотовицький):

штрихи до портрета

Олеся Тоцька

Описано життя колишнього архієпископа Вінницького і Брацлавського Аліпія (Хотовицького). Наведено в хронологічному порядку історичні дані про його родину, освіту, пастирське служіння. Подано фотографії архієпископа за різні періоди життя.

Ключові слова: *архієпископ Аліпій (Хотовицький), родина, освіта, пастирське служіння.*

Одним із відомих студентів Волинської духовної семінарії (далі – ВДС) є колишній архієпископ Вінницький і Брацлавський Аліпій (у миру Антоній Антонович Хотовицький). У межах цієї статті спробуємо подати короткий життєпис владики, в основному опираючись на дані клірових відомостей церкви Святого Апостола і Євангеліста Луки с. Доросині Щуринської волості Луцького повіту за 1902–1911 рр., річної відомості про учнів усіх класів Милецького в м. Мацеїв духовного училища за 1914/15 н. р., публікацій у «Журнале Московской Патриархии» (далі – ЖМП), Інтернет-сайтів, а також інших джерел.

Родина владики

Народився майбутній архієпископ 2 квітня (за ст. ст.) 1900 р. в селі Доросині Луцького повіту Волинської губернії (зараз – село Рожницького р-ну Волинської області) у сім'ї священника Антонія Прокоповича Хотовицького, який був настоятелем місцевого храму Святого Апостола і Євангеліста Луки.

Його *батько*, о. Антоній (1854–1904) – син священника, уродженець містечка Левків Житомирського повіту Волинської єпархії (зараз – село Левків Житомирського р-ну Житомирської області). 15 липня 1875 р. він закінчив ВДС зі званням студента. Після цього обіймав такі посади:

- народного вчителя в м. Левків (з 01.09.1875 р. до 26.01.1876 р.);
- народного вчителя в с. Сілець Житомирського повіту (з 26.01.1876 р. до 25.09.1876 р.);
- наглядача при Житомирському духовному училищі (з 01.10.1876 р. до 01.09.1879 р.);
- псаломщика в с. Ярославичах Дубенського повіту (з 01.09.1879 р. до 13.02.1880 р.)¹.

13 лютого 1880 р. резолюцією Високопреосвященнішого Дмитрія (Муретова)², архієп. Волинського і Житомирського, Антоній Прокопович був призначений на священничу вакансію в с. Доросині Луцького повіту. Відповідно до цього, Преосвященнішим Віталієм (Гречулевичем)³, єп. Острозьким, вікарієм Волинської єпархії, 6 серпня 1880 р. рукоположений на диякона, а наступного дня – на священника. Окрім того, він обіймав такі посади:

- духовно-судового слідчого по 1-му округу Луцького повіту (резолюцією Високопреосвященнішого Тихона (Покровського)⁴, архієп. Волинського і Житомирського від 31.01.1885 р.);
- кандидата в депутати Мілецького окружного духовно-училищного з'їзду (з 13.01.1890 р. до 26.04.1893 р. резолюцією Преосвященнішого Модеста (Стрельбицького)⁵, єп. Волинського і Житомирського);
- благочинного 1-го округу Луцького повіту (резолюцією Високопреосвященнішого Модеста (Стрельбицького)⁶, архієп. Волинського і Житомирського від 02.07.1901 р.).

За взірцеве виконання пастирських обов'язків о. Антоній був нагороджений:

1

Державний архів Волинської області (далі – ДАВО). – Ф. 35. – Оп. 5. – Спр. 376–385.

² Розділ «Єпархія – єпископи» сайту Житомирської єпархії УПЦ. – [Електронний ресурс].

³ Віталій (Гречулевич). – Вікіпедія. – [Електронний ресурс].

⁴ Розділ «Єпархія – єпископи» сайту Житомирської єпархії УПЦ. – [Електронний ресурс].

⁵ Там само.

⁶ Там само.

- набедреником (резолуцією Високопреосвященнішого Паладія (Ганкевича)⁷, архієп. Волинського і Житомирського від 27.08.1886 р.);
- скуфією (резолуцією Високопреосвященнішого Модеста (Стрельбицького)⁸, архієп. Волинського і Житомирського від 27.01.1893 р.);
- камілавою (визначенням Святійшого Урядуючого Синоду від 24.04.1902 р.).

За труди в народній освіті він отримав Біблію, що видавалася зі Святійшого Синоду (визначенням Святійшого Урядуючого Синоду).

Слід зазначити, що 17 жовтня 1881 р., за часів настоятельства о. Антонія, була освячена місцева церква в с. Доросині. Біля неї він і похований.

Мати владики Аліпія – Олександра Інокентіївна Хотовицька (03.03.1862 р. н.) була домогосподинею.

Окрім Антонія-молодшого, в сім'ї було ще семеро дітей.

1. Брат Валентин (30.09.1881 р. н.) – офіцер інженерних військ російської імператорської армії. Служив підпоручником у Кивському 5-му саперному батальйоні (в 1903–1908 рр.), штабс-капітаном у Севастопольському кріпостному батальйоні (в 1909–1911 рр.). Значився в списках офіцерського складу 5-го Східно-Сибірського саперного батальйону (м. Іркутськ) зі званням поручника (станом на 1.01.1909 р.)⁹ і штабс-капітана (станом на 1.01.1910 р.)¹⁰.

2. Брат Миколай (1884 р. н.) – вихованець ВДС (у 1902–1906 рр.). Імовірно помер у 1907 р., оскільки його ім'я в клірових відомостях за цей і подальші роки не згадується.

3. Брат Олександр (04.06.1886 р. н.) – вихованець ВДС (у 1902–1907 рр.) і Московської духовної академії (у 1908–1911 рр.), магістр богослів'я, протоієрей. Був настоятелем Свято-Михайлівського кафедрального

⁷ Там само.

⁸ Розділ «Єпархія – єпископи» сайту Житомирської єпархії УПЦ. – [Електронний ресурс].

⁹ Общий список офицерским чинам русской императорской армии на 1 января 1909 г. – С. 757. – [Електронний ресурс].

¹⁰ Общий список офицерским чинам РИА на 1 января 1910 г. – С. 785. – [Електронний ресурс].

собору м. Житомира¹¹, священником церкви на Байковому кладовищі м. Києва. Мав дружину – матінку Ніну Степанівну та єдину дочку Тамару. Разом із іншим київським духовенством і чернецтвом був заарештований і репресований (розстріляний) у 1937 р. Реабілітований 1989 р.¹². Похований у Житомирі¹³.

4. Сестра Лідія (25.02.1888 р. н.) – вихованка Житомирського жіночого училища духовного відомства (в 1902–1903 рр.).

5. Брат Федір (08.02.1891 р. н.) – вихованець Милецького духовного училища (в 1902–1905 рр.) і ВДС (у 1906–1911 рр.), ієрей. Помер від сухот у віці 25 років. Похований в одній могилі з батьком біля Свято-Луківського храму.

6. Брат Павло (17.02.1897 р. н.) – вихованець Милецького духовного училища (в 1906–1910 рр.).

7. Брат-двійнятко Володимир (02.04.1900 р. н., молодший за владика на 45 хв.) – вихованець Милецького духовного училища (в 1910–1915 н. р.). Працював фінансовим ревізором у Житомирі, помер у 1975 р.

У 1904 р. о. Антонія не стало. На той момент його сім'я проживала в священничому будинку, свого житла не мала. Саме тому дочка Лідія була змушена залишити навчання в училищі та мала вийти заміж за людину, яка б зайняла посаду її батька. Чоловіком Лідії став Костянтин Феодосійович Тоцький (21.05.1882–19.07.1927) – син псаломщика, уродженець с. Малі Каськівці Кременецького повіту Волинської єпархії (зараз – с. Малі Кусківці Лановецького району Тернопільської області), який 15 червня 1904 р. закінчив повний курс ВДС. 14 серпня 1904 р. резолюцією Преосвященнішого Антонія (Храповицького)¹⁴, єп. Волинського і Житомирського, він був призначений на священничу вакансію в с. Доросині.

¹¹ Свято-Михайлівський кафедральний собор. – Фейсбук. – [Електронний ресурс].

¹² Сайт храму Воскресіння Христового УАПЦ. – [Електронний ресурс].

¹³ Некрополь старого Житомира. – [Електронний ресурс].

¹⁴ Розділ «Єпархія – єпископи» сайту Житомирської єпархії УПЦ. – [Електронний ресурс].

Відповідно до цього, Преосвященнішим Арсенієм (Тимофєєвим)¹⁵, єп. Володимир-Волинським, вікарієм Волинської єпархії, 5 вересня 1904 р. рукоположений на диякона, а 8 вересня цього ж року – на священника. У подальшому о. Костянтин був нагороджений єпархіальним начальством набедреником (16.01.1909 р.), а також призначений на посаду благочинного 5-го округу Луцького повіту (резолуцією Високопреосвященнішого Антонія (Храповицького)¹⁶, архієп. Волинського і Житомирського від 08.10.1910 р.). Саме він якоюсь мірою замінив чотирирічному Антонію та іншим сиротам батька. Слід зазначити, що в 1906 р., за часів його настоятельства, місцева церква в с. Доросині була заново освячена після значного ремонту¹⁷. Помер о. Костянтин від укусу бджоли, похований біля Свято-Луківського храму.

Дитячі та юнацькі роки майбутній владика проводив у свого дядька, священника Свято-Михайлівського храму с. Воронківці Старокостянтинівського р-ну Хмельницької області. Вже будучи архієпископом Аліпієм, він відслужив тут Божественну літургію на престольне свято 21 листопада 1969 р.¹⁸

Його дружина, Ольга Олексіївна Недельська, походила з цього ж села. У своєму слові при нареченні на єпископа Полтавського і Кременчуцького, владика тепло згадує про неї: *«Відійшла до Бога в тяжкій хворобі незабутня супутниця мого життя – благовірна дружина»*¹⁹.

Його син Борис загинув неподалік Почаєва під час війни в 1944 р. У слові при нареченні згадано і про нього: *«Єдиний син мій не вернувся з поля бою. Квітухий юнак, який відмінником закінчив середню школу, він ліг смертю хоробрих у Велику Вітчизняну Війну»*²⁰.

У своїй самотності-сирітстві о. Антоній-молодший ще більше возлюбив Господа та, несучи хрест свій, тільки в Нього єдиного черпав сили й утіху²¹.

¹⁵ Розділ «Єпархія – єпископи» сайту Володимир-Волинської єпархії УПЦ. – [Електронний ресурс].

¹⁶ Розділ «Єпархія – єпископи» сайту Житомирської єпархії УПЦ. – [Електронний ресурс].

¹⁷ ДАВО. – Ф. 35. – Оп. 5. – Спр. 376–385.

¹⁸ Журнал Московской Патриархии. – 1970. – № 3. – С. 21.

¹⁹ Журнал Московской Патриархии. – 1958. – № 8. – С. 14.

²⁰ Там само. – С. 14.

²¹ Там само. – С. 14.

Освіта владики

Спочатку Антоній закінчив Доросинівську церковно-приходську школу²².

У 1915 р. він разом із братом Володимиром закінчили Милецьке в м. Мацеїв (зараз – смт Луків Турійського р-ну Волинської області) чотирикласне духовне училище, у підготовчий клас якого вони поступили в серпні 1910 р. Брати занесені до списку учнів четвертого класу цього навчального закладу за 1914/15 н. р. під номерами 24 та 25. У ньому зазначено, що вони є синами священичої вдови с. Доросині Луцького повіту Олександрі Хотовицької²³.

Окрім того, як сказано в некролозі, владику закінчив Житомирську духовну семінарію та Житомирське пастирське училище²⁴. Згідно з іншими даними, він навчався у ВДС, після закриття якої перейшов у знову організоване Житомирське пастирське училище²⁵. Ці два заклади згадуються і в іншому джерелі²⁶. Зважаючи на те, що протягом 1902–1918 рр. ВДС знаходилася в м. Житомир²⁷, можна припустити, що майбутній владику дійсно був її студентом у 1915–1918 рр. після закінчення Милецького духовного училища.

Пастирське служіння владики

Після закінчення духовної семінарії Антоній Антонович служив псаломщиком і дияконом²⁸. У 1922 р. єп. Волинський і Житомирський Аверкій (Кедров) рукоположив його на диякона, а пізніше священика²⁹. Ось як він говорив про

²² Архієпископ Аліпій. – Сайт ЗОШ I–III ступеня с. Доросині. – [Електронний ресурс].

²³ ДАВО. – Ф. 517. – Оп. 1. – Спр. 14. – С. 3.

²⁴ Журнал Московской Патриархии. – 1977. – № 9. – С. 20.

²⁵ Аліпій (Хотовицький). – Сайт «База знань». – [Електронний ресурс].

²⁶ Аліпій (Хотовицький). – Сайт «Русское православие». – [Електронний ресурс].

²⁷ Офіційний сайт Волинської духовної семінарії. – [Електронний ресурс].

²⁸ Войналович В. А. Держава і церква на Полтавщині (друга половина 40-х–80-х років) / В. А. Войналович. – [Електронний ресурс].

²⁹ Журнал Московской Патриархии. – 1977. – № 9. – С. 20.

обраний шлях: *«Пастирське служіння полюбив усім серцем і душею. ... Господь був мені супутником у трудах на святій ниві Його»*³⁰.

До 1937 р. служив на сільських парафіях Житомирської єпархії.

У 1937–1941 рр. о. Антоній мав перерву у священничій діяльності, працював робочим і службовцем на хлібозаводі м. Житомир, в облатотресті³¹. Це пов'язано з тим, що в 1937 р. радянський режим закрив усі православні парафії в Україні. До своїх пастирських обов'язків він зміг повернутися лише в 1941 р. після приходу нацистів³². Його було призначено благочинним храмів Житомирського округу.

За іншими даними, приблизно 1938 р. служив у церкві Різдва Пресвятої Богородиці м. Старокостянтинів (зараз – Хмельницька обл.) і ближніх храмах³³.

У 1941–1946 рр. він служив священником у с. Левків, звідки походив його батько³⁴. Патріотична діяльність о. Антонія була відмічена медаллю *«За доблесну працю у Великій Вітчизняній Війні 1941–1945 рр.»*.

У 1947–1955 рр. він був настоятелем Свято-Миколаївського собору в м. Бердичів Житомирської області та благочинним місцевого округу³⁵.

У 1955 р. о. Антонія було переведено в м. Житомир настоятелем Свято-Михайлівської церкви та призначено єпархіальним ревизором і секретарем архієпископа Житомирського й Овручського Володимира (Кобця)³⁶.

21 лютого 1958 р. був визначений єпископом Полтавським і Кременчуцьким, з хіротонією в м. Києві³⁷. З огляду на це, 10 червня 1958 р. у печерній церкві преп. Антонія Києво-Печерської Лаври після вечірнього богослужіння о. Антоній був пострижений єп. Переяслав-Хмельницьким,

³⁰ Журнал Московской Патриархии. – 1958. – № 8. – С. 13.

³¹ Войналович В. А. Держава і церква на Полтавщині (друга половина 40-х–80-х років) / В. А. Войналович. – [Електронний ресурс].

³² Борщевич В. Волинський пом'яник. – Рівне : ВАТ «Рівненська друкарня», 2004. – С. 354.

³³ Журнал Московской Патриархии. – 1969. – № 1. – С. 31.

³⁴ Войналович В. А. Держава і церква на Полтавщині (друга половина 40-х–80-х років) / В. А. Войналович. – [Електронний ресурс].

³⁵ Журнал Московской Патриархии. – 1977. – № 9. – С. 20.

³⁶ Розділ «Єпархія – єпископи» сайту Житомирської єпархії УПЦ. – [Електронний ресурс].

³⁷ Аліпій (Хотовицький). – Сайт «База знань». – [Електронний ресурс].

вікарієм Київської єпархії Нестором (Тугаєм)³⁸ у чернецтво з іменем Аліпій (за давньою традицією нове ім'я мало починатися на ту ж букву, що й старе).

11 червня того ж року за Божественною літургією в головному храмі Києво-Печерської Лаври о. Аліпій був возведений до сану архімандрита. 14 червня 1958 р. у Благовіщенському кафедральному соборі м. Харкова відбулося наречення його на єпископа Полтавського та Кременчуцького, яке звершили архієп. Харківський і Богодухівський Стефан (Проценко), архієп. Чернігівський і Ніжинський Андрій (Сухенко) та єп. Кіровоградський і Миколаївський Іннокентій (Леоферов)³⁹. У своїй промові архімандрит Аліпій зазначив:

«Страх і трепет обіймають мою душу в цей священний і неповторний час мого життя. ... Страшить мене служіння це. Воно надто високе, тяжке та відповідальне перед Богом і людьми. ... Отже, після всіх коливань і роздумів, осяяний світлом слова Божого та боячись покарання Отця Небесного за непослух, я в смиренні схиляюся перед Його святою волею та говорю: “Дякую, приймаю й анітрохи не заперечуючи мовлю: Отче наш, хай буде воля Твоя!”»⁴⁰.

15 червня 1958 р., у Неділю Всіх святих, що в землі нашій просіяли, у тому ж храмі за Божественною літургією відбулася його хіротонія на єпископа Полтавського та Кременчуцького, яку здійснили вище згадувані ієрархи, а також архієп. Дніпропетровський і Запорізький Гурій (Єгоров)⁴¹. Хіротонія була здійснена в Харкові, очевидно, через хворобу Екзарха України митроп. Київського Іоанна (Соколова)⁴².

З 23 листопада 1960 р. по 16 березня 1961 р. владика тимчасово керував Харківською єпархією. З 19 липня по 14 листопада 1961 р. він тимчасово керував Сімферопольською єпархією після смерті архієп. Луки (Войно-

³⁸ Нестор (Тугай). – Сайт «Вікіпедія». – [Електронний ресурс].

³⁹ Журнал Московской Патриархии. – 1977. – № 9. – С. 20.

⁴⁰ Журнал Московской Патриархии. – 1958. – № 8. – С. 13–14.

⁴¹ Журнал Московской Патриархии. – 1977. – № 9. – С. 20.

⁴² Аліпій (Хотовицький). – Сайт «База знань». – [Електронний ресурс].

Ясенецького). З 14 серпня 1961 р. – єпископ Дніпропетровський і Запорізький. З 14 листопада 1961 р. – єпископ Полтавський і Кременчуцький⁴³.

11 травня 1963 р. він разом з іншими ієрархами був удостоєний церковного ордену св. кн. Володимира II ступеня⁴⁴.

З 30 березня 1964 р. – єпископ Вінницький і Брацлавський, тимчасово керуючий Хмельницькою єпархією.

24 квітня 1966 р. возведений у сан архієпископа з правом носити хрест на клобуці та призначений тимчасово керуючим Київською єпархією⁴⁵. Владиці пропонували стати й Екзархом України, але він відмовився (за неофіційною версією – через появу в його оточенні агентів КДБ, які видавали себе за монахів і монахинь). Тому 14 травня, згідно з поданим ним проханням, звільнений від тимчасового управління Київською єпархією.

Був членом Священного Синоду на літній сесії 1967 р.⁴⁶. Брав участь у Помісному Соборі Російської Православної Церкви 30 травня – 2 червня 1971 р., на якому новим патріархом обрали Пимена, митрополита Крутицького і Коломенського⁴⁷. Владика можна побачити на відео з цього собору⁴⁸.

11 листопада 1975 р. звільнений на спокій через хворобу з призначенням архієрейської пенсії. Місцем проживання визначено Одеський Успенський чоловічий монастир⁴⁹.

У 1976 р. здоров'я владика Аліпія погіршилося, він осліп і був прикутий до ліжка. Владика соборувався, декілька разів причащався Святих Таїн Христових. Останній раз він прийняв Святі Тайни за декілька годин до кончини і тихо спочив у Бозі, напучуваний ревною молитвою братів монастиря, спілкування з якими він не переривав під час хвороби⁵⁰.

⁴³ Аліпій (Хотовицький). – Сайт «Вікіпедія». – [Електронний ресурс].

⁴⁴ Журнал Московской Патриархии. – 1963. – № 6. – С. 10.

⁴⁵ Журнал Московской Патриархии. – 1977. – № 9. – С. 20.

⁴⁶ Журнал Московской Патриархии. – 1967. – № 5. – С. 5.

⁴⁷ Журнал Московской Патриархии. – 1971. – № 6. – С. 2.

⁴⁸ Історичний відділ Вінницької єпархії. – ВКонтакті. – [Електронний ресурс].

⁴⁹ Аліпій Хотовицький. – Сайт «Вікіпедія». – [Електронний ресурс].

⁵⁰ Журнал Московской Патриархии. – 1977. – № 9. – С. 21.

Помер 30 травня 1977 р. Відспівування 1 червня звершив митрополит Одеський і Херсонський Сергій⁵¹. Похований на монастирському кладовищі Одеського Успенського монастиря біля місця захоронення Кукші Одеського.

Ігумен Паладій у некролозі про архієпископа Аліпія зазначив, що «Він був добрим і доброзичливим батьком пастви, невтомним наставником, простим, доступним і добросердечним.

Владика мав добру душу та щедре серце архіпастиря, був скромним, привітним і гостинним. Усі, хто приходили до нього, завжди отримували добру пораду та підтримку. Владика був людиною високої духовної культури, істинним послідовником Христа Спасителя.

Богослужіння він звершував з глибоким молитовним натхненням, зігриваючи молитву і в кліриків, які йому співслужили, і в усіх присутніх у храмі. Служби його завжди супроводжувалися проникливими проповідями. У проповідях і архіпастирських посланнях владика невтомно проповідував любов, справедливість і мир.

Пам'ять про померлого ієрарха буде жити в серцях його пастви та всіх, хто його знав»⁵².

Праці владика

1. Архієпископ Симон (некролог). – ЖМП. – 1966. – № 5. – С. 21–23.
2. Митрополит Киевский и Галицкий Иоасаф, Экзарх Украины (некролог). – ЖМП. – 1966. – № 6. – С. 27–29.
3. Слово при нареченні на єпископа Полтавського та Кременчуцького. – ЖМП. – 1958. – № 8. – С. 13–14.

Хай пом'яне Господь Бог архієпископа Аліпія у Царстві Своему!

Додатки:

⁵¹ Аліпій Хотовицький. – Сайт «Вікіпедія». – [Електронний ресурс].

⁵² Журнал Московской Патриархии. – 1977. – № 9. – С. 21.

*Архієпископ Аліпій (Хотовицький)
в оточенні духовенства*

верх. Архієпископ Аліній (Хотовицький)

архієрейське богослужіння

низ. Архієпископ Аліній (Хотовицький)

спільне фото

*верх. похорон архієпископа Алінія (Хотовицького)
очолює митрополит Одеський і Херсонський Сергій
низ. могила архієпископа Алінія (Хотовицького)
на монастирському кладовищі Одеського Успенського монастиря*

Список джерел і літератури:

1. Алипий (Хотовицкий). – Розділ «Архиереи» Інтернет-сайту некомерційного благодійного фонду «Русское православие» м. Москви [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ortho-rus.ru/cgi-bin/ps_file.cgi?2_1161
2. Аліпій (Хотовицький). – Сайт «База знань» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://e-uman.org.ua/index.php?newsid=771382>
3. Аліпій (Хотовицький). – Сайт «Вікіпедія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org>
4. Архієпископ Аліпій. – Сайт загальноосвітньої школи І–ІІІ ступеня с. Доросині [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dorosyni-school.at.ua>
5. Борщевич В. Волинський пом'яник. – Рівне : ВАТ «Рівненська друкарня», 2004. – 408 с.
6. Виталий (Гречулевич). – Википедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org>
7. Войналович В. А. Держава і церква на Полтавщині (друга половина 40-х–80-х років) / В. А. Войналович [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.repres.poltava.ws/cerkva/derj_cerkv.htm
8. Державний архів Волинської області (далі – ДАВО). – Ф. 35 «Волинська духовна консисторія, м. Луцьк Луцького повіту Волинської губернії». – Оп. 5. – Спр. 376–385.
9. ДАВО. – Ф. 517 «Милецьке духовне училище, містечко Маціов Ковельського повіту Волинської губернії». – Оп. 1. – Спр. 14. – С. 3.
10. Журнал Московской Патриархии. – 1958. – № 8. – С. 13–14.
11. Журнал Московской Патриархии. – 1963. – № 6. – С. 10.
12. Журнал Московской Патриархии. – 1967. – № 5. – С. 5.
13. Журнал Московской Патриархии. – 1969. – № 1. – С. 31.
14. Журнал Московской Патриархии. – 1970. – № 3. – С. 21.
15. Журнал Московской Патриархии. – 1971. – № 6. – С. 2.
16. Журнал Московской Патриархии. – 1977. – № 9. – С. 20–21.
17. Історичний відділ Вінницької єпархії. – ВКонтакті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://vk.com/wall-82829754?offset=80>
18. Некрополь старого Житомира [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forum.vgd.ru/post/347/8674/p244819.htm>
19. Нестор (Тугай). – Сайт «Вікіпедія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org>

20. Общий список офицерским чинам русской императорской армии на 1 января 1909 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ria1914.info>
21. Общий список офицерским чинам русской императорской армии на 1 января 1910 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ria1914.info>
22. Офіційний сайт Волинської духовної семінарії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vds.church.ua/history/>
23. Розділ «Єпархія – єпископи» сайту Волод.-Волинської єп. УПЦ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vv-orthodox.org/jeparhija/jepyskopy>
24. Розділ «Єпархія – єпископи» сайту Житомир. єп. УПЦ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zhytomyr-eparchy.com.ua/uk/pravlyachi-iepiskopi.html>
25. Сайт храму Воскресіння Христового УАПЦ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hram.od.ua/newspodrobno.php?news=669>
26. Свято-Михайлівський кафедральний собор. – Фейсбук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/smk.sobor.art/posts/1559010754373198:0>

Olesia Totska

Archbishop Alipiy (Hotovytskyy): strokes to the portrait

Life of former archbishop of Vinnytsia and Bratslav Alipiy (Hotovytskyy) is described. Historical data about his family, education and pastor service in a chronologic order are put. The photos of archbishop for different periods of life are given.

Keywords: archbishop Alipiy (Hotovytskyy), family, education, pastor service.

Тоцька Олеся Леонтіївна,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту Інституту економіки та менеджменту
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки